

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dictamina Seu Scita Variæ Doctrinæ, Politicæ, Moralis, Stoicæ, Christianæ, & Spiritualis

Nieremberg, Juan Eusebio

Paderbornæ, 1711

Decas VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50306](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50306)

lum; si bonitas desit, in tyrannidē; si prudentia in ruinam, & interitum.

DECAS VI.

51. Verbum suum ità appretiet princeps, uti creditum Majestatis. Amisisti omnia, si fidem amiseris. Est instar animæ, quæ non solet reverti in corpus, quod deseruerit. Non utatur Religione in imperii augmentum, nec fide data in propriam utilitatem. Indè enim periclitatur Authoritas, & hac pereunte non suppetit dolus aut ars ulla amissam recuperandi.

52. Pollicendum est tardè, pollicitis standum citissimè. Inter spatium utriusque nulla interveniat difficultas: expendenda eà est, antequam spondeas. Quis autè dubitet promissis principē alleviari, subditū felicitari? Ea tamen iis solum præstāda sunt, à quibus speres promoveri tua obsequia, & non frustrari collata munia.

53. His quoque duobus intendat princeps, quomodo credere debeat, & qui faciat sibi credi. primum jubet illum facilem esse in assentiendo assertis, nè scilicet Majestati præjudicet, multùm passuræ, si præsumi possit, esse aliquem, qui velit fal-

B

lere

lere principem. Non eſt pœna, quæ poſſit eluere mendacium Regi factum. Quòd ſi temeritatis hujus eveniret exemplum, caſtigandum foret ſupplicio tam novo, tam exquisito, cujus memoriam nulla ſæcula oblitterarent. Secùs enim principum Aulæ erunt officinæ fraudum, delationum, murmuris, & querelarum, quas ambitio ſolet, invidia, & adulatio progerminare. Alterum exigit aſſerta ejus tam eſſe conjuncta operi, ut practica dici poſſint, unumque ſit principem loqui ac facere.

54. Firmitudo veritatis à nullo valet infringi, aſtutia falſitatis mille ruinis obiecta eſt, nescit quidè regnare, qui nescit diſſimulare; verum minus novit regere, qui plus novit fallere. Diſſimulare propoſita tegere ſecreta, occultare intentiones ſuas prudentiæ eſt, at callidè fingere defectus eſt poteſtatis, nævus authoritatis, & argumentum infirmitatis.

55. Per munificentiam principi accreſcit honor, & utilitas. Non poteſt non illi proficere, quod viderit ſuis prodeſſe. Una hæc domini gloria, una utilitas, dare dando

Dando lucratur animos omnium, obsequia plurimorum. Largitur uni, & devincit omnes spe paris felicitatis. Neque lateat, quod dederit: solent munera nobilitate accipientem. Similes præmiandus sit, aut eruditus aliquis, donatio notoria sit, si pauper cumulandus, occulta. Illic ostentatio valet, quia præmium est: hinc misericordia Secretum poscit. Plus delectetur largiendo, quàm sciendo, quæ fuerit largitus. Timeat potius minùs dedisse merenti, quàm plus immerenti, Non privet munificentiam suam dignos, licet indignus aliquis participarit. Præstat enim malis bene facere propter bonos; quàm bonis detrahere propter malos. Verumtamen non sit effusus in omnes, nec restrictior in aliquos. Meminerit se accepisse, quod tribuit, & obstringere omnes, dum muneratur dignum vel unicum.

56. In munerando considerata sunt merita, & obsequia. Non qui prætendit, sed qui meretur, præmiari debet. Neque enim ambitio meritum est, neque prætensio obsequium. Solebant Theodosius, & Valentinius* rationem meritorum De-

cretis suis inferere, ut constaret jus esse merentibus in præmia, idémque, ea non conferre, ac usurpare jus alienum. Nova videbitur, veridica tamen est verborum explicatio, quibus Magni illi Imperatores ** apertè declarant, non esse Principibus liberum ex libito dispensare honores; sed determinari ex Justitia per obsequia merentium: adeoque illos solùm esse Interpretes, qui jura declarent, aut fideles Ministros, qui quod debent, distribuant.

57. Ubi muniis Compensantur obsequia, ad duo advertendum est: ut per officium satisfiat merenti, & per merentem satisfiat officio. Illud est debiti, hoc strictissimæ obligationis: nam præmiare pro merito bonum est particulare, satisfacere muneri beneficium commune.

* *L. eúmque 58. C. de Decurionib. ibi.* Habitu consideratione videlicet meritorum, *Com. relatis. 2. de testam. 161.* Aliqua juxta servitium meritum conferantur.

** *L. nemo. C. de Magist. Offic. ibi.* Ut is gradus cæteros antecedit, quem stipendia meliora, vel labor prolixior fecerit antea. *Ubi notandum est verbum illud: fecerit.*

esse non Nova
orum
tores
oibus
; sed
me
nter
es Mi
at.
obse
r offi
nter
strio
e pro
atis
labit
i. Ca
ervit
grad
ia me
nter
it.
8. D

58. Dare dandi causâ, animi liberalis est, & Regii; dare, quia alter meruerit, non quia tibi placuerit, multò illo nobilior est. Rarum est exemplum Darii Persarum Regis, qui inter confinia mortis & vitæ constitutus, non jacturam Regni, non captivos cum conjuge filios, sed id unum tristis ingemuit; non potuisse Polystrato reddere beneficium aquæ, quam sitiienti porrexerat.

59. Non amabilem solùm, sed & honoratum se reddiderit Princeps, si populo faciat confidentiam indulgentiæ suæ. Vitiatio datur Antigono, dum petenti Cynico talentum, respondit, plus esse, quàm quod Cynicus petere deberet. Petenti verò denarium subjecit denuò, minùs esse, quam quod Regem deceret dare. *Turpissima cavillatio!* exclamat Seneca, *invenit quomodo neutrum daret. In denario Regem, in talento Cynicum respexit; cum posset & denarium tanquam Cynico dare, & talentum tanquam Rex.*

60. Non magnum est Regem magna aggredi, & non exequi. Plus ignominia adfert, desistere ab eo, quod cæperis,

quàm gloriæ pariat inchoâsse. Proinde factius fuerit mediis intendere quàm fini, magisque deliberare quàm possis, quàm quid actum velis.

DECAS. VII.

61. Ex Pace germinare solet felicitas Regnorum, & idcirco bello semper anteponenda est imò & gloriæ, quæ incerta est, & fortunæ, quæ infida est. Infixum sit Principis animo tritum illud: *Concordiæ res parva crescunt, discordiâ maxime dilabuntur.* Volvebat hoc assiduò Marcus Agrippa, seque sibi felicem fecit, gratum & proficuum suis. In inferendo bellum Rex omnibus concedat, in conservando Pacem nemini. Ab aliis discordia initium sumat, à se reconciliatio. Amet potius pugnare in vitia, & populum pacificare.

62. Bellum habeat necessitas, pacem voluntas. Non enim est quærenda pax, ut bellum geri possit, sed ferendum bellum, uti medium pacis obtinendæ. De decet Christianum Principem fidem datam alligare fortunæ, ac tum solùm jurato fæderi inhærere, cùm suâ interest. Pax, ut Christiana sit, neque semel rumpenda est.